

Дата: 31.10.2022

Група: 14

Предмет: Розрахункові операції в професійній діяльності

Урок № 5-6

Тема: Формули і функції Excel

Мета:

- Опанувати основи роботи з формулами і функціями Excel
- Розвинути навички роботи з виконання розрахунків засобами Excel
- Вивчити правила побудови електричних схем
- Виховати зацікавленість до обраної професії

1. Поняття про формули

Формули в Excel - це вирази, що описують обчислення в комірках

Формули вписуються в рядок формул і можуть містити такі компоненти:

- ✓ **Символ =**, яким починається запис формули (цей символ вводиться до комірки із клавіатури або викликається клацанням по кнопці = у рядку формул).
- ✓ **Оператори**, тобто інструкції для виконання дій (наприклад, +, -, *).
- ✓ **Числа або текстові значення (наприклад, 0,12 або Доход)**.
- ✓ **Функції** з набору вбудованих функцій Ехсеї (наприклад, СУММ або COS).
- ✓ **Посилання** на комірки і діапазони - ці компоненти присутні, якщо у формулу потрібно підставити значення, що містяться в інших комірках (наприклад, A2,C3:C15).

Зазначимо ще раз, що Excel вважає формулою будь-який запис у комірці, який починається із символу =. Однак запис формули можна почати і зі знаків + або -, при цьому наступний запис також буде сприйнятий як формула.

Наведемо приклади формул у комірках ET:

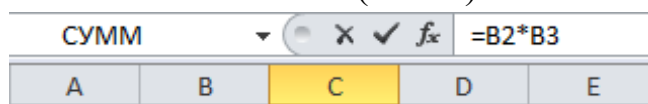
=C1*B1

=СУМ(A3:A12)

=0,35*C7+1,4*B7

Введення формул до ET

Формула, що набирається в електронній таблиці, як і будь-який інший запис, відображається у рядку формул. Однак є одна відмінність: після команди введення формули (натискання клавіші = або клацання по кнопці =) у рядку формул з'являються нові кнопки: (мал. 1).

Мал.1. Рядок формул

Зміст їх простий: клацання по кнопці скасовує внесені до формули зміни, а клацання по кнопці дає команду на виконання формули, записаної у комірці. Завершити введення формули можна натисканням на клавішу ENTER, або переміщенням курсора до іншої комірки, або клацанням по кнопці з зеленою галочкою в рядку формул.

Після команди введення запис формули в комірці зникає і з'являється результат її виконання або повідомлення про помилку. Відредагувати введену формулу можна як звичайний текст, введений до комірки. Для прикладу наберіть у комірці A4 формулу =A1+A2+A3. Потім відредагуйте її, замінивши на формулу =A1+A2*A3.

Не має значення, малими чи великими літерами набирається формула. Програма Excel автоматично перетворює всі літери на великі, як тільки подається команда на виконання обчислень.

2. Оператори в Excel.

В електронних таблицях Excel є чотири види операторів: арифметичні, текстові, оператори порівняння й оператори посилань (адресні оператори).

Арифметичні оператори

Ці оператори призначені для виконання арифметичних операцій над числами. У Excel можуть застосовуватися сім *арифметичних операторів* (табл. 1)

Символ оператора	Назва оператора	Приклад формули	Результат
+	Додавання	=1,5+2,2	3,7
-	Віднімання	=6-5,5	0,5
-	Заперечення	=-33	-33
/	Ділення	=4/5	0,8
*	Множення	=5*6	30
^	Піднесення до степеню	=3^2	9
%	Відсоток	=25%	0,25

При введенні формул з арифметичними операторами потрібно враховувати порядок їх. Якщо необхідно змінити звичайний порядок виконання операторів, застосовуються круглі дужки.

Оператори порівняння

У роботі з числами і текстом застосовуються *оператори порівняння* (табл. 2). Вони використовуються для надання твердженням значень **ИСТИНА** або **ЛОЖЬ**. Якщо твердження правильне, то комірці, що містить формулу, буде надано значення

ИСТИНА. Якщо ж твердження неправильне, то до комірки буде занесене значення **ЛОЖЬ**.

Символ	Назва оператора	Приклад	Результат
=	Дорівнює	=2=3	ЛОЖЬ
>	Більше	=2>3	ЛОЖЬ
<	Менше	=2<3	ИСТИНА
>=	Більше або дорівнює	=2>=3	ЛОЖЬ
<=	Менше або дорівнює	=2<=3	ИСТИНА
<>	Не дорівнює	=2<>3	ИСТИНА

Текстовий оператор

В Excel є один *текстовий оператор* & або, інакше кажучи, амперсанд. Цей оператор об'єднує послідовності символів із різних комірок в одну послідовність, тому його називають також оператором об'єднання.

Нехай до комірок A1 і A2 введені слова «по» і «тяг» відповідно, а до комірки A3 записана формула =A1&A2, тоді результатом у комірці A3 буде слово “потяг”.

Текстові значення у формулах беруть у лапки Наприклад, щоб скласти ім'я файла Config.sys зі змісту двох комірок C1 і C2, що мають значення Config і.sys відповідно, потрібно записати формулу:

=C1&"."&C2

Адресні оператори

Адресні оператори виконуються при вказівці посилань на комірки таблиці. Коли в посилання потрібні об'єднати два діапазони комірок, то діапазони записуються через кому: A3:C3, B4:D5.

Двокрапка і кома, що використовуються при записуванні посилань на комірки, саме і є адресними операторами. Ще один адресний оператор у Excel це пробіл. За допомогою пробілу можна посилатися на ділянку перетину двох діапазонів. Наприклад, запис =СУМ (E1:P8_P5:P13 означатиме додавання комірок від P5 до P8 (тут символ _ позначає порожній пробіл, а не підкреслення).

Пріоритет операторів

Якщо до формули входять декілька операторів, то програма Excel визначає пріоритет цих операторів і призначає відповідну послідовність їх виконання. Наведемо загальний список операторів Excel у порядку зменшення їх пріоритету:

1. Адресні оператори (:, <пробіл>).
2. Заперечення (використовується для вказівки від'ємних чисел: -1, -0,23 тощо).
3. Відсоток (%).
4. Піднесення до степеня (^).
5. Множення і ділення (* і /).
6. Додавання і віднімання (+ і -).
7. Об'єднання послідовностей символів (&).
8. Оператори порівняння (= , <, >, <=, >=, <>).

Якщо до формули входять оператори з однаковим пріоритетом, наприклад

оператори множення і ділення, то вони виконуються в порядку зліва направо. Щоб змінити порядок виконання операторів, використовують круглі дужки.

3. Копіювання формул.

Важливо знати, що може статися абсолютними або відносними посиланнями на клітинки під час переміщення формули за допомогою вирізання й вставлення або копіювання формули за допомогою копіювання й вставлення.

- У разі переміщення формули посилання на клітинки у формулі не змінюються, незалежно від типу посилання.
- У разі копіювання формули посилання на клітинки можуть змінюватися залежно від типу посилання, що використовується.

Переміщення формули

1. Виділіть клітинку з формулою, яку потрібно перемістити.
2. На вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** натисніть кнопку **Вирізати** .

Ви також можете переміщати формули перетягуванням межі вибраної клітинки до верхньої лівої клітинки області вставлення. Усі наявні дані в області вставлення буде замінено.

3. Виконайте одну з таких дій:
  - Щоб вставити формулу та будь-яке форматування, на вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** натисніть кнопку **Вставити** .
  - Щоб вставити лише формулу, на вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** послідовно натисніть кнопки **Вставити** та **Формули** .

Копіювання формули

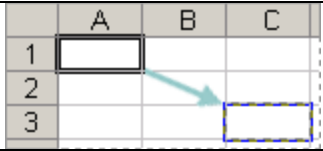
1. Виділіть клітинку з формулою, яку потрібно скопіювати.
2. На вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** натисніть кнопку **Копіювати**.
3. Виконайте одну з таких дій:
  - Щоб вставити формулу та будь-яке форматування, на вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** натисніть кнопку **Вставити**.
  - Щоб вставити лише формулу, на вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** послідовно натисніть кнопки **Вставити** та **Формули** .

ПРИМІТКА Вставити можна також лише результати формули. На вкладці **Основне** у групі **Буфер обміну** послідовно натисніть кнопки **Вставити** та **Значення** .

4. Переконайтеся, що посилання на клітинки у формулі надають потрібні результати. За потреби змініть тип посилання, виконавши такі дії:

1. Виділіть клітинку, яка містить формулу.
2. У рядку формул   виберіть посилання, яке потрібно змінити.
3. Натисніть клавішу F4 для переходу між комбінаціями.

У таблиці нижче показано, як оновлюється тип посилання, якщо формула з посиланням копіюється на дві клітинки вниз і на дві клітинки вправо.

ФОРМУЛА, ЩО КОПІЮЄТЬСЯ:	ТИП ПОСИЛАННЯ:	ЗМІНЮЄТЬСЯ НА:
	\$A\$1 (абсолютний стовпець і абсолютний рядок)	\$A\$1
	A\$1 (відносний стовпець і абсолютний рядок)	C\$1
	\$A1 (абсолютний стовпець і відносний рядок)	\$A3
	A1 (відносний стовпець і відносний рядок)	C3

Копіювати формули можна також у суміжні клітинки за допомогою маркера заповнення. Переконайтеся, що посилання на клітинки у формулі повертають бажані результати, як описано у кроці 4. Виділіть клітинку, яка містить скопійовану формулу, а потім перетягніть маркер заповнення через діапазон, який потрібно заповнити.

4. Поняття про функції

Функція – це створена заздалегідь формула, що виконує певні обчислення.

Наприклад, перетворює двійкове число на десяткове, повертає поточну дату або час, перетворює малі літери на великі, підраховує кількість символів у рядку та ін.

За допомогою функцій великі і складні формули можна зробити легкими і зрозумілими. Кожна функція має свій власний синтаксис (правила запису), якого слід дотримуватись, щоб програма працювала як належить.

Структура функції

Введення функції починається зі знаків “=”, “+” або “”. Усі функції програми Excel складаються з двох основних частин – імені функції і аргументів. Аргументи функцій задаються в круглих дужках, що йдуть безпосередньо за ім’ям функції. Функція може мати один, декілька чи не мати жодного аргументу. Аргументом може бути діапазон комірок, наприклад функція =SUM(A1:A5) знаходить суму значень, які містяться в комірках діапазону A1:A5. Якщо функція має декілька аргументів, вони відокремлюються один від одного крапкою з комою, наприклад функція =SUM(A1:A5; B1:B5; C1:C5) підсумовує усі значення, що містяться в зазначених діапазонах. Наявність круглих дужок під час введення функції є обов’язковою, навіть якщо функція не має аргументів.

Якщо розширити діапазон комірок, який є аргументом функції, додавши до нього комірку з іншим значенням, формул буде автоматично пере обчислена з врахуванням доданого значення.

Крім посилань на комірки і діапазони, аргументами функції можуть бути константи, текстові рядки, імена комірок і діапазонів, математичні і логічні вирази, масиви, значення помилок і навіть інші функції. Якщо як аргумент використовується інша функція (вона називається вкладеною), то спочатку Excel обчислює значення вкладеної функції, а потім використовує його як аргумент до зовнішньої функції. У формулах можна використовувати до семи рівнів вкладення функцій.

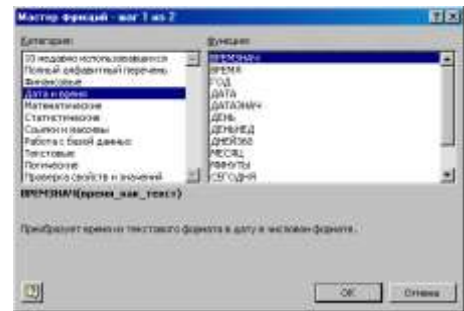
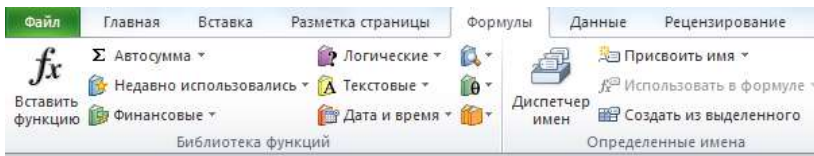
Способи введення функцій

- 1) Введення вручну. Щоб ввести функцію вручну, потрібно ввести в комірку знак “=”, набрати ім’я функції (можна малими літерами), задати список аргументів у круглих дужках, натиснути Enter. Якщо ім’я функції введено правильно, літери автоматично перетворяться на великі.
- 2) Використання діалогового вікна **Вставка функції**.

Застосування діалогового вікна **Вставка функції** значно спрощує процес введення функції у формулу. Це діалогове вікно допомагає вибрати потрібну функцію і правильно задати її аргументи.

Щоб ввести функцію, потрібно виконати такі дії:

1. Виокремити комірку, куди потрібно ввести функцію.
2. Вибрати команду **Формули/Вставити функцію** (або натиснути кнопку **Вставка функції** на стандартній панелі інструментів). Відкриється діалогове вікно **Вставка функції**.

3. В розкривному списку вибрати потрібну категорію, після цього в полі **Выберите функцию** з'являться функції, з яких треба вибрати потрібну.
4. Після вибору функції з'явиться діалогове вікно **Аргументи функції**. У відповідних полях цього вікна за потрібно задати аргументи функції, ввівши їх адреси вручну або виділивши мишею.
5. Після задання всіх аргументів потрібно натиснути кнопку **ОК**, діалогове вікно зникне, а в клітинці з'явиться результат обчислення функції.

3) Використання розкривного списку **Функції**

Як тільки в комірку ввести знак "=", кнопка розкривного списку **Імя** в рядку формул автоматично замінюється кнопкою розкривного списку **Функції**. Список **Функції** містить перелік з 10 функцій, що використовувались останніми. Якщо клацнути на будь-якій функції з цього списку, її буде введено в комірку, а на екрані з'явиться діалогове вікно **Аргументи функції**, де можна задати аргументи цієї функції.

В Excel функції поділяються по категоріях: математичні, текстові, логічні, фінансові, для роботи з датою та часом та ін.

Домашнє завдання:

1. законспектувати матеріал уроку
2. Завдання до самостійної вправи

Створити таблицю визначення середнього бала та рівня навчальних досягнень для кожного учня та з кожного предмета. Підрахувати кількість середніх балів, що відповідають критеріям "Низький", "Середній", "Достатній", "Високий". Знайти, який бал зустрічається найчастіше з кожного предмета. Визначити ранг кожного учня за середнім балом. Відформатувати таблицю за зразком.

Примітка. Для визначення середнього бала використана статистична функція СРЗНАЧ; для визначення рівня використана логічна функція ЕСЛИ, яка використовує наступні умови:

- Середній бал менший 4 – "Низький";

- Середній бал більший 3 але менший 7 – “Середній”;
- Середній бал більший 6 але менший 10 – “Достатній”;
- Середній бал більший 9 – “Високий”;

Для підрахування кількості середніх балів, що відповідають певним критеріям, слід використати статистичну функцію СЧЁТЕСЛИ. Для знаходження балу, який зустрічається найчастіше, слід використати функцію МОДА

Завершена таблиця повинна мати вигляд:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	
1		Прізвище, ім'я	Предмети									
2	№		алгебра	геометрія	українська мова	біологія	фізика	історія		Середній бал	Рівень знань	
3	1	Вітюк Юрій	12	10	10	12	11	12		11,17	Високий	
4	2	Гончарук Денис	9	8	7	6	6	8		7,33	Достатній	
5	3	Гуменюк Оксана	2	2	5	3	1	4		2,83	Низький	
6	4	Довгань Мирослава	7	6	7	8	6	6		6,67	Середній	
7	5	Донік Юлія	4	5	7	6	7	5		5,67	Середній	
8	6	Кліщ Юрій	8	9	8	8	8	8		8,17	Достатній	
9	7	Ковальчук Юлія	11	11	12	12	11	12		11,50	Високий	
10	8	Козяр Ольга	11	11	10	10	11	11		10,67	Високий	
11	9	Кузьменко Олександр	9	9	10	10	9	11		9,67	Достатній	
12	10	Мизюк Вікторія	7	7	9	10	8	9		8,33	Достатній	
13	11	Мурмилюк Олена	4	4	6	4	4	4		4,33	Середній	
14	12	Сидоренко Вероніка	11	11	10	12	11	11		11,00	Високий	
15												
16		Середній бал з предмету	7,92	7,75	8,42	8,42	7,75	8,42				
17		Рівень знань з предмету	Достатній	Достатній	Достатній	Достатній	Достатній	Достатній		Низький	1	
18										Середній	3	
19										Достатній	4	
20										Високий	4	
21		Бал, який найчастіше зустрічається	11	11	10	12	11	11				

3. читать 5) §7.1.-7.2

для зворотнього зв'язку використовувать ел. пошту 2573562@ukr.net